

MÉLIA BALÁZS

ZOOLÓGIA

Végveszélyben az ázsiai gepárd

Marita pusztulása szertefoszlatta a reményt

Pardisan Parkban, amely Irán területén található, nemrég elpusztult Marita, az egyetlen fogságban élő ázsiai gepárd (*Acinonyx jubatus venaticus*). A nőstény állatot 1994-ben a Bafq Természetvédelmi Területen kobozták el egy vadásztól, majd szállították át a Természetvédelmi Hivatal tenyésztőtelepére, ahol a pusztulásáig magányosan élt. Az egykoron kevésbé ritkaságszámúba menő ázsiai gepárd utolsó ötven-száz példánya feltehetően már csak Irán félsivatagos területein maradt fenn. A kutatók egy tenyésztési program – és Marita – segítségével akarták elérni az alfaj fennmaradását, csak hogy a több kisebb populációt egyetlen him példány befogása is veszélyeztette volna, így a programot nem sikerült elindítani. A szaporítás reményében a megfelelő tenyésztő párok kiválasztásához a vadon élő állomány pontos felmérésére lesz szükség.

Iránban a természeti és kulturális örökség részeként tekintenek az ország területén élő gepárdokra, ezért a Globális Környezetvédelmi Intézet, a Vadvédelmi

Társaság és az iráni egyetemisták által alapított Iráni Gepárd Társaság a ragadozók védelmére közös programot dolgozott ki.

A legnagyobb probléma az élőhelyek elsivatagosodása és a gepárd táplálékául szolgáló gazdellák és vadjuhok eltűnése. A Kárpát-medence méretű Dasht-e-Kavir sivatagban így a legfontosabb teendő a megmaradt populáció feltérképezése és a védett területek kiterjesztése, felügyelete. A rejtett életmódot folytató, főként gepárdok feltételezett élőhelyére jelenleg fotócsapdákat telepítenek, amelyek egy infraérzékelő segítségével automatikusan lefényképezik az előttük elhaladó állatokat. Az iráni Beludzsisztán és a Pakisztán déli területein végzett terepmunka során megállapították, hogy onnan az ázsiai gepárd már korábban kipusztult, bár lehetséges, hogy Türkmenisztán és Afganisztán területén még élnek gepárdok. Az ázsiai gepárd fennmaradásának egyetlen esélye a nemzetközi összefogásban és a helyi lakosság érdekeltiségének megszerzésében rejlik.

– Buzás Balázs

PÉNZKÉRDÉS

Kétforintos – a magyar kikerics

Ön tudja, hogy kikericsceket hord a zsebében? Mégpedig egy dicsőretea szép ötlet nyomán. A Magyar Nemzeti Bank 1991-ben pályázatot hirdetett, milyen motívumok díszítsék az újatervezendő érmeiket. A választás a veszélyeztetett növény- és állatfajokat bemutató sorozatra esett (a stílizált ábrázolás Kósa István munkája).

A magyar kikerics (*Colchicum hungaricum* Janka) a legkorábban nyíló növényünk, már január végén is virágzik. Nagyharsány község határában, a Szársomlyó-heggyen ugyanis szubmediterrán jellegű mikroklíma alakult ki, s gyakran már februárban beköszönt a tavasz. A botanikusok kedvelt helye ez az ősi állapotokat mutató mészkőhegy: a kedvező éghajlati viszonyok miatt a terület élővilága épségben átvészelte az elmúlt egymillió évet, s így a jégkorszakot is.

A fajt Janka Viktor írta le 1867-ben. A legfeljebb húsz centiméter magas, fehérszínű vagy fehér virágú növény Magyarországon csak itt fordul elő, hozzánk legközelebb az Adriai-tenger partvidékén él.

– Vörös Eszter

LILJAZ ÁRVA